

31.10.2022

KEHA/2964/2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö 25.10.2022, VN/28666/2022-MMM-1

Lausunto luonnoksesta koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä

Lausunto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä.

ELY-keskus toteaa, että se on antanut lausunnon 7.4.2022 aikaisemmasta luonnoksesta samaisessa asiassa. ELY-keskus lausuu luonnoksesta siltä osin tässä lausunnossa, kun nyt esitetyssä luonnoksessa on esitetty muutoksia aikaisempaan luonnokseen verrattuna.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi siitä, että lohenkalastus ja lohienpyyntiin tarkoitettujen välineiden käyttäminen Tenojoen vesistössä olisi kiellettyä 1.6-31.12.2023, koska aiempien vuosien ja tätä vuotta koskevien alustavien seurantatietojen perusteella on ennustettavissa, että lohien lisääntymisen kannalta tärkeimpien, useamman merivuoden lohien määrät ovat jäämässä edelleen alhaisiksi.

Esityksessä todetaan, että vuoden 2021 tietojen mukaan lähes kaikissa seuratuista sivujoista lohikantojen tila on yleisesti heikentynyt vuoteen 2017 verrattuna, eikä kalastettavaa ylijäämää ole edes ennen kuin kutuvaellukselle lähteneiden lohien kalastus alkaa. Lohikantojen tilaa ja kestäväää käyttöä kuvaavien muuttujien suunta on ollut selvästi laskeva vuodesta 2017 eteenpäin katsottuna. Esityksessä todetaan, että ei ole edelleenkään todennäköistä, että Utsjoen kohdalla kalastuksen kestävyyttä kuvaava hoitotavoite, joka on määritetty 75 % todennäköisyydeksi saavuttaa kutukantatavoite neljän vuoden yli täyttyy, koska lohien nousumäärät vuosina 2019–2022 ovat havaintojakson alhaisimpien joukossa.

Esityksessä todetaan, että vuoden 2022 lohenkalastuskiellolla on ollut positiivinen vaikutus lohien nousuun, mutta nousevien lohien määrä on edelleen alhainen eikä vastaa tavoitetilaa.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut Toimialue: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu

Vaihde 0295 037 000
www.ely-keskus.fi/lappi

PL 8060, Hallituskatu 3 B PL 115, Kalliokatu 4
96101 Rovaniemi 87101 Kajaani

PL 86, Veteraanikatu 1
90101 Oulu

31.10.2022

ELY-keskus pitää edellä todetut olosuhteet ja seurantatulokset huomioon ottaen perusteltuna, että lohenkalastuskieltoa jatketaan esitetyn mukaisena vuonna 2023. Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaan lakiluonnoksen tarkoittamat kiellot tukevat lohikantojen elpymistä kohti tavoitetasoa ja siten mahdollistavat kalastusmahdollisuuksien käytön tulevaisuudessa. Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaan on perusteltua sallia lohenkalastus siinä vaiheessa, kun varovaisuusperiaate sekä seuranta- ja tutkimustieto huomioon ottaen lohikantojen tila on kohentunut nykyisestä ja mahdollistaa kalastuksen lohikantoja vaarantamatta kestävästi.

Uutena säännöksenä esitetään lisättäväksi lakiin uusi 6 §. Kyseinen säännös koskee kyttyrälohen pyyntiin tarkoitetun hanketoiminnan sallimista. ELY-keskus pitää säännöstä perusteltuna.

Uuden 6 §:n mukaan hankkeesta vastaavan olisi ilmoitettava hankkeesta Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vähintään 7 vuorokautta ennen kohdistettuun kyttyrälohen pyyntiin ryhtymistä. Ilmoituksen tulisi sisältää tiedot hankkeesta vastaavasta, kuvaus hankkeesta ja siinä käytettävistä välineistä, sekä miten hankkeessa minimoidaan (Atlantin) lohen pyydykseen jäämisen riskit.

Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaan ilmoitusmenettelyssä tulee myös arvioida, onko esitetty hanke hyväksyttävä. Siten menettelyssä tulisi huomioida myös mahdollisuus kieltää ilmoituksella esitetyn hankkeen toteuttaminen esitetystä laajuudesta/tavalla. Lisäksi Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaan ilmoitusmenettelyllä esitettävistä hankkeista tulisi olla hyvissä ajoin tiedossa yleiskuva. Näin voitaisiin arvioida mm. Atlantin loheen mahdollisesti kohdistuvan sivusaaliskuolleisuuden määrää sekä hankkeiden mahdollisia ajallisia tai paikallisia päällekkäisyyksiä. Olisikin mahdollisuuksien mukaan harkittava, tulisiko ilmoitukset hankkeista tehdä tiettyyn päivämäärään mennessä ennen kalastuskauden alkua tai ainakin määräaika tulisi olla esitettyä 7 vrk. selvästi pidempi. Siten myös yhteistyö maiden välillä ilmoitusmenettelyllä esitettyjen hankkeiden arvioinnissa olisi paremmin toteutettavissa. Jotta kokonaiskuva hankkeista, valvontamahdollisuudet ja raportoinnin seurattavuus olisi toteutettavissa, tulisi Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaan mahdollisuuksien mukaan täsmentää esitystä siten, että ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvia hankkeita voisivat käynnistää alueen osakaskunnat tai kalatalousalue.

Uuden 6 §:n toisessa momentissa säädettäisiin, että hankkeesta olisi raportoitava Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kuukauden sisällä hankkeen päätyttyä. Raportin tulisi sisältää tiedot saaliiksi saatujen kyttyrälohien määrästä ja sivusaaliista.

Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen toteaa, että säännöksessä ei suoranaisesti ole sanktioitu ilmoitus- ja/tai raportointivelvollisuuden laiminlyöntiä. Tämä voisi johtaa tilanteeseen, missä velvollisuudet laiminlyödään

31.10.2022

osaksi tai kokonaan hankkeen osalta ilman, että viranomaisella on mahdollista puuttua siihen. Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen tältä osin huomauttaa, että sanktiointia tai muuta keinoa edellä esitetyn tilanteen välttämiseksi pyritään säännöksessä ottamaan tarkemmin huomioon.

Kalatalouspäälikkö

Mika Oraluoma

Lakimies

Elias Rauhala